GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ, מועד ב' תשפ"ה, 2025
מספר השאלון: 011261
שם התלמיד/ה: _____

עברית: לשון

הוראות לנבחן

שימו לב: שאלון זה מיועד אך ורק לתלמידים הלומדים במסגרת "סמסטר ראשון כבר בתיכון"

א. משך הבחינה: שעתיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק א – תחביר / פרק ב – מערכת הצורות – יש לבחור באחד הפרקים – 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר (עמוד 4).

ד. הוראה מיוחדת: יש להקפיד על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

שימו לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

השאלות

פרק א: תחביר

לפניכם שני פרקים: פרק א – תחביר, פרק ב – מערכת הצורות.
בחרו **בפרק שלמדתם:** בפרק א – תחביר **או** בפרק ב – מערכת הצורות.
בפרק שבחרתם ענו על השאלות לפי ההוראות.

פרק א: תחביר (100 נקודות)
בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 1–5 (לכל שאלה – 25 נקודות).
שימו לב: בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.

1. (25 נקודות)

א. לפניכם שלושה משפטים.

I. **מכיוון שאנשים אינם אוהבים כללים המונעים מהם חופש דיבור, העוינות שלהם כלפי התקינות הפוליטית הייתה רק עניין של זמן.** _____

II. **תופעת התקינות הפוליטית החלה להתפתח בקמפוסים של אוניברסיטאות בארצות הברית לקראת סוף שנות השמונים של המאה ה־20.** _____

III. **הרחקה מכוונת של רגשות ומחשבות מן התודעה מאפשרת שליטה בדחפים, אך היא הרסנית לנפש האדם.** _____

(1) ציינו ליד כל אחד מן המשפטים את הסוג התחבירי שלו.

- אם המשפט מורכב, תחמו את הפסוקית/הפסוקיות שבו, וציינו את התפקיד התחבירי שלהן.
- אם המשפט הוא משפט איחוי, תחמו את איבריו.

(2) ציינו את התפקיד התחבירי של המילים המסומנות בקו בכל אחד מן המשפטים.

I. **חופש** _____

II. **בארצות הברית** _____

III. **הרסנית** _____

ב. לפניכם משפט מורכב.

לאחר שהוחלפה המילה "זקן" במילים "אזרח ותיק", הוחל השינוי על כל הפרסומים של המדינה.

המירו את המשפט במשפט פשוט בעל אותה המשמעות.

2. (25 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

א. לפניכם שני משפטים מורכבים, ובכל אחד מהם פסוקית אחת.

I. **המונח "תקינות פוליטית" מלמד כי המילים נבחרו משיקולים אידאולוגיים.**

II. **"המרת מילים קיימות במילים אחרות לא תשרת את המטרה שלנו", טוענים מבקרי התקינות הפוליטית.**

(1) תחמו את הפסוקית בכל אחד מן המשפטים.

(2) ציינו את התפקיד התחבירי המשותף לפסוקיות שתחמתם. _____

(3) המירו את **משפט II** במשפט פשוט בעל הסגר.

ב. לפניכם שלושה משפטים, ובכל אחד מהם יש חלק כולל.

I. **גישת התקינות הפוליטית רגישה למיעוטים בחברה מבחינה עדתית ודתית.**

II. **לדעת רבים, התקינות הפוליטית אינה פותרת בעיות, אלא מתעלמת מהן לחלוטין.**

III. **עדיין לא הוחלט אם היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות תתכנס בירושלים או בתל אביב.**

השלימו את הטבלה שלפניכם – העתיקו את החלק הכולל בכל משפט, וציינו את התפקיד התחבירי שלו ואת הקשר הלוגי שבו.

	החלק הכולל	התפקיד התחבירי של החלק הכולל במשפט	הקשר הלוגי בחלק הכולל
משפט I			
משפט II			
משפט III			

3. (25 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-www.guyai.co.il · GuyAI

א. לפניכם חמישה משפטים, ובכל אחד מהם יש מילה המסומנת בקו.

I. **גישת התקינות הפוליטית נהפכה למעין "משטרה" של דעות המשליטה כללים.**

II. **היא עלולה להקצין התנהגויות והתבטאויות שליליות.**

III. **בארצות הברית, למשל, אין לומר על אדם שהוא "שחור".**

IV. **תחום אחר הקשור בתופעת התקינות הפוליטית הוא העיסוק בגילו של אדם.**

V. **בשנים האחרונות נעשו ניסיונות לצמצום תופעת הגילנות, אפליה על רקע גיל.**

(1) מיינו בטבלה שלפניכם את המילים המסומנות בקו במשפטים לפי התפקיד התחבירי.

נושא	אוגד	נשוא

(2) העתיקו מן **המשפטים I–V** דוגמה אחת לכל אחד מן התפקידים שלפניכם.

נשוא מורחב: _____

הסגר: _____

מושא כולל: _____

תמורה: _____

ב. לפניכם משפט מורכב, ובו שתי פסוקיות.

ההנחה של רבים מאיתנו היא כי מה שישנה את המחשבות ואת התחושות שלנו, הוא שינויים בדרכי ההתבטאות.

תחמו את הפסוקיות במשפט, וציינו את התפקיד התחבירי של כל אחת מהן.

4. (25 נקודות)

א. לפניכם שלושה משפטים.

I. **טאבו חברתי הוא איסור על מעשים מסוימים, ואילו טאבו לשוני הוא איסור על אמירת דברים מסוימים.**

II. **חרף הכוונות הטובות של תנועת התקינות הפוליטית היא מושכת ביקורת מחוגים שונים.**

III. **גישת התקינות הפוליטית נועדה לקידום שוויון זכויות מלא בין קבוצות שונות באוכלוסייה.**

(1) העתיקו מכל אחד משלושת המשפטים את המילה המציינת את הקשר הלוגי, וציינו את סוג הקשר הלוגי.

משפט I: המילה המציינת את הקשר הלוגי: _____ סוג הקשר הלוגי: _____

משפט II: המילה המציינת את הקשר הלוגי: _____ סוג הקשר הלוגי: _____

משפט III: המילה המציינת את הקשר הלוגי: _____ סוג הקשר הלוגי: _____

(2) המירו את **משפט II** במשפט איחוי בלי לשנות את הקשר הלוגי.

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

ב. לפניכם משפט, ובו שתי מילות חיבור מודגשות, אך רק לפני אחת מהן מסומן פסיק.

איש מאיתנו אינו מעוניין בקבלת הערות על מראהו החיצוני **או על ההתנהגות שלו, **ו**כולנו יכולים להסתפק בהתייחסות עניינית.**

מדוע יש פסיק לפני וי"ו החיבור, אך אין פסיק לפני מילת החיבור "או"?

בתשובתכם השתמשו במונחים תחביריים.

ג. לפניכם שלושה משפטי שאלה, ובכל משפט מילת שאלה המסומנת בקו.

I. **איזה חופש נפגע בגלל התקינות הפוליטית?** _____

II. **מדוע רבים בישראל אינם אוהבים את התקינות הפוליטית?** _____

III. **על מי מגינה הסלידה האופנתית כל כך מתקינות פוליטית?** _____

ציינו ליד כל משפט שאלה את התפקיד התחבירי של מילת השאלה שבו.

5. (25 נקודות)

א. לפניכם קטע, ובו מילים מודגשות.

התחום האתני מעסיק מאוד את האמריקנים, בייחוד את אוכלוסיות **המהגרים** שבהן קבוצות שונות **מעוניינות** בשימור תרבותן וזהותן **הנפרדות**. במקרים אלה **הגורם** המניע אינו רק שיח הזכויות, אלא גם שיח הזהויות.

(מעובד על פי ההרצאה "תקינות פוליטית ומוגבלות", רוביק רוזנטל, 22/6/2009)

לפניכם טבלה, ובה המילים המודגשות בקטע. כתבו ליד כל מילה בטבלה מהו חלק הדיבור שאליו היא שייכת ואת תפקידה התחבירי על פי הקטע שלעיל.

המילה	חלק הדיבור	התפקיד התחבירי
מהגרים		
מעוניינות		
נפרדות		
גורם		

ב. לפניכם שלושה משפטים מורכבים, שפסוקיותיהם נתחמו.

I. **לא ברור [אם שינויים בשפה משפרים את מידת הסובלנות ואת ההקשבה בחברה].**

II. **השאלה [אם חירותו של עושה העוול עדיפה על זכותו של הקורבן], מעסיקה את הכותב.**

III. **[אם שימוש במילה מסוימת אינו מקובל בחברה], המילה תוגדר "טאבו לשוני".**

כתבו מעל כל פסוקית את התפקיד התחבירי שלה.

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

ג. לפניכם משפט מודגש.

משתמשי הרשת החברתית שחשבונותיהם נחסמו גילו לאחרונה שהסיבה היא ההתבטאות שלהם במילים לא תקינות פוליטית ברשומות (פוסטים) שלהם.

על פי המשפט המודגש, כתבו שלושה משפטים פשוטים, וסדרו אותם **בסדר הכרונולוגי של האירועים.**

משפט 1: _____

משפט 2: _____

משפט 3: _____

פרק ב: מערכת הצורות

פרק ב: מערכת הצורות (100 נקודות)

בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 6–10 (לכל שאלה – 25 נקודות).

שימו לב: בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.

---

6. (25 נקודות)

א. לפניכם קטע, ובו פעלים מודגשים.

הגישה הקְרוּיָה "תקינות פוליטית" **נוֹעֲדָה** להבטיח התנהגות מנומסת. תומכיה מניחים כי אם נשנה את דרכי ההתבטאות, ישתנו גם המחשבות והתחושות שלנו. הנחה זו מעולם לא **אֻשְּׁשָׁה** ולא **הוּכְחָה** בשום מחקר. לדעת המתנגדים, כללי התקינות הפוליטית מוֹנעים מאנשים **לְהַבִּיעַ** את דעותיהם בחופשיות. לכן רבים **מִתְקוֹמְמִים** על כללים אלה. הם אינם **מְעֻנְיָנִים** שיכפו עליהם לומר דברים שהם אינם מאמינים בהם.

בטבלה שלפניכם נתחו את הפעלים המודגשים בקטע – ציינו את השורש ואת הבניין של כל פועל.

הפועל	השורש	הבניין
קְרוּיָה		
נוֹעֲדָה		
אֻשְּׁשָׁה		
הוּכְחָה		
לְהַבִּיעַ		
מִתְקוֹמְמִים		
מְעֻנְיָנִים		

ב. לפניכם רשימת מילים.

נְפִילָה, אַפְלָיָה, פְּלִיאָה, לְהַפְלוֹת, מַפָּלָה, מַפְלֶה

(1) הקיפו את שלוש המילים הגזורות מאותו השורש.

(2) ציינו את השורש המשותף למילים שהקפתם. _____

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

7. (25 נקודות)

א. לפניכם משפטים, ובהם פעלים ושמות מודגשים.

– התקינות הפוליטית **הוֹבִילָה** לשינוי בדרכי ההתבטאות.

– בביקור בעכו כדאי לשלב **בִּלּוּי** בעיר העתיקה.

– ביקשנו מן השכן להשקות את הצמחים כדי שלא **יִבָּלוּ** בהיעדרנו.

– בעל המלון דיווח על הרס של ציוד ועל **בְּלַאי** גבוה מן הרגיל.

– יש לצקת את **הבְּלִילָה** אל תבנית העוגה.

(1) ציינו מעל כל מילה מודגשת את השורש שלה.

(2) מבין המילים המודגשות העתיקו את שני הפעלים, וציינו את הבניין של כל אחד מהם.

הפועל: _____ הבניין: _____

הפועל: _____ הבניין: _____

ב. לפניכם משפט, ובו שתי מילים מודגשות.

אל **תִּקְנִי**(1) מוצר שאינו **תִּקְנִי**(2).

השלימו את שני המשפטים שלפניכם.

- המילה **תִּקְנִי**(1) גזורה מן **השורש** _____ ונוטה **בבניין** _____ **ובגוף** _____.
- המילה **תִּקְנִי**(2) נוצרה בדרך של בסיס וצורן סופי, מן **הבסיס** _____ ומן **הצורן הסופי** _____, **שמשמעותו** _____.

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

ג. לפניכם בדיחה משעשעת.

(האיור נוצר באמצעות תוכנת בינה מלאכותית)

המילה **יָשִׁיר** משמשת בבדיחה גם בתפקיד שם תואר וגם בתפקיד פועל. השלימו את הטבלה שלפניכם.

המילה **יָשִׁיר** בתפקיד **שם תואר**:

השורש	המשקל

המילה **יָשִׁיר** בתפקיד **פועל**:

השורש	הבניין

8. (25 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

א. לפניכם קטע, ובו שמות פעולה מודגשים.

התקינות הפוליטית מציעה **הֲמָרָה** של מילים קיימות במילות תחליף שיוצרות **הֶבְדֵּל** במשמעות הנלווית. **הִהְתְפַּתְּחוּת** של התקינות הפוליטית החלה בעקבות ניסיון **קִדּוּם** השוויון **וְקַבָּלַת** האחר, אולם יש הטוענים שהיא הביאה ל**הֵעָלְמוּת** הכִּנוּת בשיח.

העתיקו מן הקטע שני זוגות של שמות פעולה, שבכל זוג השמות יהיו באותו הבניין, וציינו את הבניין המשותף לשמות בכל זוג.

זוג 1: _____, _____ הבניין המשותף: _____

זוג 2: _____, _____ הבניין המשותף: _____

ב. לעיתים הפועל ושם הפעולה שלו אינם באותו הבניין. לפניכם ארבעה זוגות של פעלים ושמות פעולה.

(1) הקיפו את הזוג שבו הפועל ושם הפעולה **אינם** באותו הבניין.

הִסִּיק – הֶסֵּק נִשְׁנָה – הִשָּׁנוּת

צִוָּה – צַוָּאָה עָסַק – עִסּוּק

(2) כתבו מעל שאר הזוגות את הבניין המשותף לפועל ולשם הפעולה.

ג. לפניכם שמות בצורת הרבים.

פִּסְלוֹנִים, עֶקְרוֹנוֹת, פִּזְמוֹנִים, סִרְטוֹנִים, זִכְרוֹנוֹת

בטבלה שלפניכם מיינו את השמות על פי צורת היחיד.

שורש ומשקל: משקל קִטְלוֹן	שורש ומשקל: משקל קִטָּלוֹן	בסיס וצורן סופי

ד. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם זוג מילים מודגשות. בכל משפט הקיפו את המילה המודגשת המתאימה.

- המנחה **הִשִּׁירָה / הֵישִׁירָה** מבט אל המצלמה והודיעה על תחילת התוכנית.
- חניכי תנועת הנוער **הוֹתִירוּ / הִתִּירוּ** שטח נקי בסיום הפעולה.

9. (25 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

א. לפניכם משפטים, ובהם מילים מודגשות.

- התקינות הפוליטית מסרבלת את השפה ו**מְבִיאָה** לתוצאות מגוחכות.
- במחקר על תקינות פוליטית הובא **נָתוּן** מפתיע מאוד.
- אנשים שאכפת להם משוויון חברתי **מְבַטְּאִים** באופן לא **מוּדָע** יחס שלילי כלפי אחרים.

(1) ליד כל אחת מן המילים שלפניכם ציינו שם פועל מאותו השורש ובאותו הבניין.

מְבִיאָה – _____

נָתוּן – _____

מְבַטְּאִים – _____

(2) ליד כל אחת מן המילים שלפניכם ציינו את חלק הדיבור שהיא שייכת אליו על פי המשפטים לעיל.

נָתוּן – _____

מְבַטְּאִים – _____

מוּדָע – _____

ב. לפניכם רשימת שמות.

מַקְפִּיא, מְאַוְרֵר, מַגֶּבֶת, מֵדִיחַ, שׁוֹאֵב (אבק)

(1) העתיקו את השם שאינו בצורת הבינוני, וציינו את משקלו.

השם: _____ המשקל: _____

(2) העתיקו שני שמות הגזורים באותו המשקל, וציינו את המשקל המשותף להם.

שני השמות: _____ _____ המשקל המשותף: _____

ג. לפניכם ארבעה שמות.

מַהוּת, שֵׁרוּת, שְׁטוּת, טָעוּת

הקיפו את השם יוצא הדופן מבחינת דרך התצורה.

ד. לפניכם רשימת שמות, ובכל אחד מהם האות אל"ף מודגשת.

שְׁגִיאָה, מְחָאָה, הַחְטָאָה, הַלְוָאָה, בְּרִיאָה, תַּחְלוּאָה, הַמְצָאָה

הקיפו את שלושת השמות שבהם האות אל"ף שייכת לשורש של המילה.

10. (25 נקודות)

א. לפניכם ארבעה שמות.

מִנְעָד, מִנְזָר, מַעֲמָד, מִפְגָּן

(1) הקיפו את השם יוצא הדופן מבחינת דרך התצורה.

(2) ציינו את דרך התצורה של השם יוצא הדופן. _____

ב. לפניכם ארבעה שמות שנוצרו בדרך של בסיס וצורן סופי.

שְׁאֵלוֹן, תְּשׁוּבוֹן, מוֹעֲדוֹן, חִידוֹן

(1) הקיפו את השם יוצא הדופן מבחינת משמעות הצורן הסופי.

(2) ציינו את משמעות הצורן הסופי המשותפת לשמות האחרים. _____

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

ג. לפניכם משפט, ובו שלוש מילים מודגשות.

גישת **הַתַּקִּינוּת הַפּוֹלִיטִית** יצרה כללים הקובעים אילו מילים אינן **תַּקִּינוֹת** פוליטית.

ציינו ליד כל אחת מן המילים שלפניכם את משמעות הצורן הסופי המודגש בה.

תַּקִּינוּת: _____ **פּוֹלִיטִית:** _____ **תַּקִּינוֹת:** _____

ד. (1) לפניכם רשימת שמות.

תִּיכוֹנִיסְט, פַּרְסוּמַאי, סוֹלֶן, פִּיזִיקַאי, מִשְׁפָּטָן

מיינו את השמות בטבלה שלפניכם.

בסיס עברי וצורן סופי עברי	בסיס עברי וצורן סופי לועזי	בסיס לועזי וצורן סופי עברי

(2) השם **הַתָּנָ"כִי** דניאל נעשה נפוץ בשנים האחרונות.

מה מיוחד בבסיס של המילה **תָּנָ"כִי**? _____

ה. לפניכם רשימה של בעלי מקצוע שתפקידם אחזקה והפעלה במוסדות.

שָׂרַת, גַּבַּאי, תַּחְזוּקַאי, שַׁמָּשׁ

(1) הקיפו את השם יוצא הדופן מבחינת דרך התצורה.

(2) ציינו את דרך התצורה של השם יוצא הדופן. _____

(3) כיום בגלל התקינות הפוליטית הוחלפה המילה "שָׂרַת" בצירוף "אב בית".

מדוע, לדעתכם, נמנעים כיום מן השימוש במילה "שָׂרַת"?

כל הבגרויות בלשון עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/lashon

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-www.guyai.co.il · GuyAI